ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди:
№ БД 5510100; 5111000-3.11
2021 йил "4" июн

Соғлиқни сақлаш вазирлиги
121-сонли буйрук
2021 йил "4" июн

КЛИНИК ФАРМАКОЛОГИЯ
МОДУЛ ДАСТУРИ

Билим сохаси:	500000	Соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот
Таълим сохаси:	510000	Соғлиқни сақлаш
Таълим йўналишлари:	5510100	Даволаш иши
	5111000	Профессионал таълим (5510100–Даволаш иши)

Тошкент – 2021

Тузувчилар:

Якубов А.В.	ТТА “Клиник фармакология” кафедраси мудири, тиббиёт фанлари доктори, профессор.
Акбарова Д.С.	ТТА клиник фармакология кафедраси доценти, тиббиёт фанлари номзоди
Пулатова Н.И.	ТТА клиник фармакология кафедраси ассистенти, тиббиёт фанлари доктори

Тақризчилар:

Хамраев А.А.	Тошкент тиббиёт академияси 2-сон ички касалликлар кафедраси мудири, тиббиёт фанлари доктори, профессор
Даминова Л.Т.	Тошкент давлат стоматология институти 2-сон терапевтик йўналишдаги фанлар кафедраси профессори тиббиёт фанлари доктори

Модул дастури Тошкент тиббиёт академиясида ишлаб чиқилган.

Модул дастури Тошкент тиббиёт академияси кенгашида кўриб чиқилган ва тавсия қилинган (2021 йил “26” майдаги “12”-сонли баённома).

Модул дастури Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги тиббиёт ва фармацевтика узлуксиз касбий таълими муассасаларароо Мувофиқлаштириш кенгашининг 2021 йил “13” апрелдаги 3-сонли баённомаси билан маъқулланган.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2021 йил “4” июндаги 121-сонли буйруғининг 1-иловаси билан модул дастури рўйҳати тасдиқланган.

1. Ўқув модулининг долзарблиги ва олий таълимдаги ўрни. Модул дастури Ўзбекистон Республикаси Давлат таълим стандарти ва бакалавриат таълим йўналиши малака талабларига асосланган ҳолда тузилган. Клиник фармакология модули тиббиёт олий ўқув юртлари талабаларига дори воситаларининг фармакодинамикаси, фармакокинетикаси, ножўя таъсири ва ўзаро таъсири бўйича олган билимларини беморларда энг самарали ва ҳавфсиз терапия, яъни рационал фармакотерапия ўтказиш мақсадида қўллай олиш учун зарур бўлган билимларни эгаллаб олишга имконият яратади, ҳамда бўлғуси шифокорларда клиник фикрлаш учун замин яратиб беради. Дастурнинг мақсад ва вазифаларини ечими якунида талаба горзонтал ва вертикал интеграция жараёнларида олган билим ва амалий кўникмаларни клиник уйғунлаштириб, етук, рақобатбардош, мустақил фикрлаш қобилиятига эга бўлган шифокор бўлиб шаклланади.

Мазкур модул ўқув режадаги нормал ва патологик физиология, патологик анатомия, биологик кимё, фармакология, ички касалликлар, хирургик касалликлар, акушерлик ва гинекология, педиатрия, гериатрия фанларидан ўзлаштирилган билимларга асосланиб, талабаларда клиник фикрлашни шакллантириш орқали, дори воситаларини рационал қўллаш, препаратлар самарадорлиги ва ҳавфсизлигини назорат қилишга ўргатади.

2. Ўқув модулининг мақсади ва вазифалари

2.1. Модулнинг мақсади: муайян патологик жараёнда дори воситаларининг клиник фармакологик хусусиятларини эътиборга олган ҳолда энг самарали ва ҳавфсиз препаратни тўғри танлаш, ҳамда ўтказилаётган даволашнинг самарадорлигини ва ҳавфсизлигини баҳоловчи мезонлар билан таъминлаш бўйича назарий ва амалий билимларни шакллантиришдан иборат.

2. Модулнинг вазифалари:

– умумий клиник фармакологиянинг асосий томойилларини;

– энг кенг қўлланиладиган дори воситаларининг клиник-фармакологик хусусиятларини, дори воситалари фармакодинамикаси ва фармакокинетикасини;

– муайян гурух дори воситалари билан даволаш самарадорлиги ва ҳавфсизлиги баҳолаш учун керакли текширувлар мажмуини танлаш ва олинган натижаларни таҳлил қилишни;

– бир қатор ички ва ташқи омилларни хисобга олган ҳолда дори воситаларининг дозалаш тартибини белгилашни, дори воситлалари ножўя таъсирларини олдиндан била олиш, уларни аниқлаш, олдини олиш ва юзага келган ножўя таъсирларни бартараф этишни;

– дори воситаларини ҳомиладорлик, эмизикли даврда, болаларда ва кекса ёшдаги беморларда қўлланилиш хусусиятларини;

– дори воситалари ўзаро таъсири натижаларини хисобга олган ҳолда препаратларни рационал комбинациялашни ўргатишдан;

– Соғлиқни сақлаш бирламчи бўғинида фаолият юритувчи шифокор квалификацион характеристикасига, “Даволаш иши” ихтисослиги талабларига жавоб берувчи шифокор тайёрлашдан иборат.

2.3. Модул бўйича талабаларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар:

Талаба:

“Клиник фармакология” ўқув модулинини ўзлаштириш жараёнида:

– асосий гурух дори воситаларининг фармакологик характеристикаси;
– таъсир механизми;
– дозалаш тартиби;
– қўлланилишига кўрсатма ва қарши кўрсатмалар;
– клиник рецептура ҳақида ***тасаввурга эга бўлиш;***
– асосий гурух дори воситаларининг клиник-фармакологик характеристикасини (фармакодинамикаси, фармакокинетикаси, ножўя таъсири ва ўзаро таъсирларини);
– бир қатор ички ва ташқи омилларни хисобга олган ҳолда дори воситаларининг қўлланилишига кўрсатмаларни аниқлаш, дозалаш тартибини белгилашни;
– ўтказилаётган фармакотерапиянинг самарадорлиги ва ҳавфсизлигини назорат қилиш усулларини;
– дори воситалариларнинг юзага келиши мумкин бўлган ножўя таъсирларини аниқлашни ва уларни бартараф этиш чораларини;
– ўзаро таъсирини ҳисобга олган ҳолда дори воситаларининг рационал комбинацияларини қўлашни;
– ҳомиладор ва эмизикли аёллар, болалар ва чақалоқлар, кекса беморларни даволашда ҳавфсиз ва эффектив дори воситаларни ***билиши ва улардан фойдалана олиши керак;***
– дори билан даволаш анамнези ва аллергологик анамнез йиғишни ва олинган натижаларни тахлил қилиш;
– фармакотерапия самарадорлиги ва ҳавфсизлигини баҳолашнинг ишонарли ва қулай усулларини танлашни ва уларни амалга оширишни, олинган натижаларни таҳлил қилиш;

- дори воситаларининг ножўя таъсирларини ўз вақтида аниқлаш ва уларни коррекция қилишни;
- дори анафилактик шокида шошилинч ёрдам кўрсатиш;
- рецепт ёзиб бериш ***кўникмаларига эга бўлиши керак;***
- самарали ва ҳавфсиз фармакотерапия ўтказиш мақсадида дори воситасини танлаш алгоритмини тузишни ва дозалаш тартибини белгилаш;
- патологик жараён ва қўлланилаётган дори воситаларининг клиник-фармакологик хусусиятларини хисобга олган ҳолда, далилларга асосланган тиббиёт асосида ўтказилаётган фармакотерапияни эксперт баҳолаш;
- умумий амалиёт шифокори квалификацион характеристикасининг I-II-категорияси бўйича беморларни рационал даволаш асосларини ўзлаштириш ***малакаларга эга бўлиши керак.***

3. Асосий қисм

3.1. Модулдаги маъруза машғулотлари мавзулари ва мазмуни, ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

9-семестр:

1-мавзу. "Клиник фармакология" фанининг мазмуни, вазифалари. Фармакодинамиканинг ва фармакокинетиканинг асосий масалалари. Фаннинг мазмуни. Клиник фармакология фанининг пайдо бўлиши ва ривожланиши. Фармакодинамиканинг асосий масалалари. Дори воситаларининг таъсир механизми. Дори воситалари таъсирини клиник баҳолаш. Бемор ҳаёти сифат кўрсаткичи - дори воситалари таъсирини баҳолаш меъзони сифатида. Дори воситаларининг фармакокинетик кўрсаткичлари ҳақида тушунча. Фармакодинамика ва фармакокинетика ўртасидаги боғлиқлик. Дори воситаларини дозалаш тамойиллари.

2-мавзу. Дори воситаларининг ўзаро таъсири. Дори воситаларининг ўзаро таъсири. Антагонизм ва синергизм ҳақида тушунча. Дори воситалари ўзаро таъсири турлари. Фармацевтик, фармакокинетик, фармакодинамик ўзаро таъсир. Физиологик ўзаро таъсир ҳақида тушунча. Дори воситалари ўзаро таъсирига таъсир этувчи омиллар. Дори воситалари ўзаро таъсирини хисобга олган ҳолда рационал фармакотерапия ўтказиш тамойиллари.

3-мавзу. Дори воситаларининг ножўя таъсирлари. Ножўя таъсирларнинг замонавий таснифи. Дори воситалари ножўя таъсири мониторинги. А, В, С, Д типидаги ножўя таъсирлар. Аниқланган ножўя таъсирларни бартараф этиш бўйича тавсиялар. Дори воситалари ножўя таъсирларини аниқлаш усуллари.

10-семестр:

4-мавзу. Ҳомиладор ва эмизикли аёлларда дори воситаларини қўллаш хусусиятлари. Клиник фармакологиянинг бемор ёшига боғлиқ жиҳатлари. Ҳомиладорларда ва болаларда дори воситалари клиник фармакологияси ўзгаришининг амалий аҳамияти, дори воситаларининг ҳомила ва чақалоқларга таъсири. Ҳомиладорларда самарали ва ҳавфсиз фармакотерапия ўтказишга таъсир этувчи омиллар. Ҳомиладорликда юзага келиши мумкин бўлган ножўя таъсирлар таснифи. Кекса ёшдаги беморларда фармакотерапия ўтказиш тамойиллари. Кекса беморларда фармакотерапия ўтказиш тамойиллари ва баъзи социал масалалар (клиник фармакология нуқтаи назаридан).

5-мавзу. Фармакогенетика, фармакоэкономика, фармакоэпидемиология асослари. Клиник фармакогенетика. Фармакогенетикага таъсир этувчи омиллар. Дори воситалари фармакодинамикасига таъсир этувчи генетик омиллар. Ирсий касалликларда дори воситалари фармакологик таъсирининг ўзгариши. Фармакоэкономика. Фармакоэкономик тадқиқотлар тамойиллари. Фармакоэпидемиология. Фармакоэпидемиологик тадқиқотлар тамойиллари.

6-мавзу. Янги дори воситаларининг клиник тадқиқотлари. Далилларга асосланган тиббиёт.Клиникагача бўлган тадқиқотлар. Клиник тадқиқотлар, фазалари. Клиник тадқиқотларнинг этик ва ҳуқуқий меёрлари. Далилларга асосланган тиббиёт тамойиллари. Далилларга асосланган тиббиётнинг клиник амалиётдаги аҳамияти.

3.2. ***Модулдаги амалий машғулотлари мавзулари, ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:***

3.2.1. Амалий машғулотларининг мавзулар рўйҳати:

9-семестр:

1-мавзу. Кардиотоник дори воситаларининг клиник фармакологияси.

2-мавзу. Диуретик дори воситаларининг клиник фармакологияси.

3-мавзу. Гемостаз тизимига таъсир этувчи дори воситалари клиник фармакологияси.

4-мавзу. Қон томирлар тонусига таъсир этувчи дори воситаларининг клиник фармакологияси.

5-мавзу. Артериал гипертензия синдромида дори воситаларини рационал қўллашга клиник-фармакологик ёндошув.

6-мавзу. Сурункали юрак етишмовчилигида дори воситаларини рационал қўллашга клиник-фармакологик ёндошув.

7-мавзу. Антиаритмик дори воситаларинг клиник фармакологияси.

8-мавзу. Аритмия синдромида дори воситаларини рационал қўллашга клиник-фармакологик ёндошув.

9-мавзу. Антиангинал ва гиполипидемик дори воситаларини рационал қўллашга клиник-фармакологик ёндошув.

10-мавзу. Метаболизмни фаоллаштирувчи ва коррекцияловчи дори воситаларининг клиник фармакологияси.

10-семестр:

11-мавзу. Антибактериал дори воситаларининг клиник фармакологияси.

12-мавзу. Инфекцион табиатга эга касалликларни рационал даволашга клиник-фармакологик ёндошув.

13-мавзу. Яллиғланишга қарши дори воситалари ва иммунокорректорлар клиник фармакологияси.

14-мавзу. Артрит, артралгия ва белда оғриқ синдромларида дори воситаларини рационал қўллашга клиник-фармакологик ёндошув.

15-мавзу. Бронхлар ўтказувчанлигига таъсир этувчи дори воситалрининг клиник фармакологияси.

16-мавзу. Бронхообструктив синдромни даволашда қўлланиладиган дори воситаларини рационал қўллашга клиник-фармакологик ёндошув.

17-мавзу. Меъда-ичак йўллари мотор-эвакуатор ва секретор фаолиятига таъсир этувчи дори воситаларининг клиник фармакологияси.

18-мавзу. Меъда, ичак диспепсияси ва қоринда оғриқ синдромини рационал даволашга клиник-фармакологик ёндошув.

19-мавзу. Депрессия ва уйқунинг бузилиши синдромларини рационал даволашга клиник-фармакологик ёндошув.

3.2.2. Амалий (семинар, лаборатория) машғулотларини ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Амалий машғулотлар мультимедиа қурилмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир ўқитувчи томонидан ўтказилади.

Амалий машғулотларни ўтказишда қўйидаги дидактик тамойилларга амал қилинади:

- амалий машғулотларни мақсадини аниқ белгилаб олиш;
- ўқитувчининг инновацион педагогик фаолияти бўйича билимларни чуқурлаштириш имкониятларига талабаларда қизиқиш уйғотиш;
- талабада натижани мустақил равишда қўлга киритиш имкониятини таъминлаш;
- талабани назарий-методик жиҳатдан тайёрлаш ва ҳ.к.

Амалий машғулотларини ташкил этиш юзасидан кафедра томонидан кўрсатма ва тавсиялар ишлаб чиқилади. Унда талабалар машғулот мавзуси бўйича назарий билимларни мустаҳкамлайдилар, муаммони ўқитувчи билан

биргаликда муҳокама қиладилар, маъруза мавзулари бўйича олган билим ва кўникмаларини вазиятли масалалар, кейслар орқали янада бойитадилар. Шунингдек, дарслик ва ўқув қўлланмалар, Moodle платформаси асосида талабалар билимларини мустаҳкамлашга эришиш, тарқатма материаллардан фойдаланиш, илмий мақолалар ва тезисларни чоп этиш орқали талабалар билимини ошириш, вазиятли масалалар ечиш, мавзулар бўйича тақдимотлар ва кўргазмали қуроллар тайёрлаш ва бошқалар тавсия этилади.

3.2.3. Модулни ўқитиш давомида эгалланадиган амалий кўникмалар ва компетенциялар

Модул давомида талабалар дори билан даволаш анамнези ва аллергологик анамнез йиғишни ва олинган натижаларни тахлил қилиш; фармакотерапия самарадорлиги ва ҳавфсизлигини баҳолашнинг ишонарли ва қулай усулларини танлаш ва уларни амалга ошириш, олинган натижаларни таҳлил қилиш; дори воситаларининг ножўя таъсирларини ўз вақтида аниқлаш ва уларни коррекция қилиш; дори анафилактик шокида шошилинч ёрдам кўрсатиш; рецепт ёзиб бериш кўникмаларига эга бўлиши керак.

Модул давомида эгалланадиган амалий кўникмалар рўйҳати:

Ўқув (клиник) амалиётни ўтиш даврида талабалар қуйидаги амалий кўникмаларни ўзлаштиришлари кўзда тутилган:

1. Дори анафилактик шокида шошилинч ёрдам кўрсатиш
2. Нафас қисиш хуружида ингалятор қўллаш усули
3. Нафас қисиш хуружида шошилинч ёрдам кўрсатиш

Модул давомида эгалланадиган компетенциялар (номи, коди) рўйхати:

УК-1[1]. Абстракт фикрлаш, ходисаларни таҳлил ва синтез қилиш қобилиятига эга бўлиш;

УК-4. Ўз-ўзини ривожлантиришга, англашга, ўқишга, ижодий салоҳиятдан фойдаланишга тайёрлик;

УКК-1[2]. Касбий фаолиятнинг стандарт вазифаларини ахборот, библиографик манбалар, биотиббиёт терминологияси, ахборот-коммуникация технологиялари ва ахборот хавфсизлигининг асосий талабларини ҳисобга олган ҳолда ҳал қилишга тайёрлик;

УКК-4. Касбий муаммоларни ҳал қилишда дори воситаларини ва уларнинг комбинацияларини тиббий мақсадларда ишлатишга тайёрлик;

---

[1] УК – умумий компетенция
[2] УКК – умумий касбий компетенция
[3] КК – касбий компетенция

УКК-9. Касбий вазифаларни хал қилиш учун инсон организмидаги морфофункционал, физиологик ҳолатлар ва патологик жараёнларни баҳолаш қобилияти;
КК-21[3]. Илмий тадқиқотларда иштирок этиш қобилияти.

Модул давомида ўқув (клиник) амалиётни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Клиник фармакология фанини ўрганиш жараёнида талабалар ишлаб чиқилган схема асосида дори билан даволаш тахлилини ўтказиш мақсадида беморни курация қилиш ва уни динамикада назорат қилиб боришни қуйидаги меъзонлар асосида амалга оширадилар:

- беморлар дори анамнези, шу жумладан аллергологик анамнезини йиғиш;
- мавзу бўйича беморлар кўруви асосида ташхис қўйиш, дори воситасини ва унинг дозалаш тартибини белгилаш;
- қўлланилаётган дори воситаларининг клиник фармакологик характеристикаси;
- ўтказилаётган фармакотерапиянинг самарадорлиги ва ҳавфсизлигини назорат қилиш;
- ушбу беморда қўлланилаётган дори воситалари комбинациясининг рационаллигини бахолаш (дори воситаларининг самарали ва самарасиз ўзаро таъсирлари);
- қўлланилаётган дори воситаларининг клиник рецептураси;
- қўлланилаётган дори воситаларининг ўзаро таъсирлари;
- қўлланилаётган дори воситаларининг ножўя таъсирлари ва уларни олдини олиш;

Ушбу таҳлил асосида курация қилган беморнинг “Дори билан даволаш таҳлили”ни ёзадилар ва ҳимоя қиладилар, ўқитувчи дарсдан ташқари вақтда ушбу таҳлилни текширади ва ишлаб чиқилган меъзонлар асосида баҳолайди.

4. Мустақил таълим ва мустақил ишлар, ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

4.1. Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг мавзулар рўйҳати:

9-семестр:

1. Антигистамин дори воситаларининг клиник фармакологияси.
2. Балғам кўчирувчи ва муколитик воситаларнинг клиник фармакологияси. Йўталга қарши препаратларнинг клиник-фармакологик характеристикаси.

3. Витаминлар, коферментлар ва темир препаратларининг клиник фармакологияси.
4. Гепатотроп ва ўт ҳайдовчи дори воситаларининг клиник фармакологияси. Гепатопротекторлар ҳақида тушунча. Ҳолелитиазда қўлланиладиган препаратлар.
5. Вирусларга қарши дори воситаларининг клиник фармакологияси.
6. Замбуруғларга қарши доривоситаларининг клиник фармакологияси.
7. Фермент препаратларининг клиник фармакологияси.
8. Протеаза ингибиторларининг клиник фармакологияси.
9. Психотроп дори воситаларининг клиник фармакологияси.
10. Перорал гипогликемик дори воситалари клиник фармакологияси.
11. Наркоз учун воситалар ва маҳаллий анестетиклар клиник фармакологияси
12. Анемия синдромини рационал даволашга клиник-фармакологик ёндошув.

10-семестр:

13. Ўткир гипотония ҳолатларида қўлланиладиган дори воситаларни рационал буюришга клиник-фармакологик ёндошув.
14. Остеопороз ва суякларнинг бошқа касалликларида оғриқ синдромини рационал даволашга клиник-фармакологик ёндошув. Остеопорозлар рационал терапиясининг тамойиллари.
15. Ўткир аллергия ҳолатларида дори воситаларини рационал қўллашга клиник-фармакологик ёндошув.
16. Жигар коликаси, сариқлик синдроми, жигар дисфункцияси синдромларининг рационал терапиясига клиник-фармакологик ёндошув.
17. Оғриқ синдромини бартараф этиш учун миотроп спазмолитикларни қўллаш хусусиятлари.
18. Замбуруғли инфекцияларни рационал даволашга клиник-фармакологик ёндошув.
19. Гормонал контрацептивларни рационал қўллашга клиник-фармакологик ёндошув.
20. Қалқонсимон без фаолиятига таъсир этувчи дори воситаларини рационал қўллашга клиник-фармакологик ёндошув.
21. Оғриқ синдромида наркотик аналгетиклар, наркоз учун воситалар ва махаллий анестетикларни рационал қўллаш.
22. Ўсма касалликларини даволашда қўлланиладиган химиопрепаратларнинг клиник фармакологияси.
23. Қандли диабетни даволаш инсулин препаратларини рационал қўллаш

4.2. Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг шакллари:

–аудитория машғулотларидан ташқари беморларда асосий касаллик ва унинг асоратлари, хамда ёндош касалликларни ҳисобга олган холда, ушбу беморни даволаш учун танланган дори воситаларининг тўғрилигини (мавжуд бўлган стандарт даво бўйича тавсиялар, даволашнинг рационал схемалари ва Умумжахон соғлиқни сақлаш ташкилоти тавсиялари асосида) баҳолаш;

– фармакотерапия ўтказиш жараёнида ушбу беморда қўлланилаётган дори воситалари таъсирида келиб чиқиши мумкин бўлган ножўя таъсирларни олдини олиш бўйича барча текширув усуллари ўтказилганлигини баҳолаш;

– ушбу беморда қўлланилаётган дори воситалари комбинациясининг рационаллигини баҳолаш (дори воситаларининг самарали ва самарасиз ўзаро таъсирлари);

– ўтказилаётган фармакотерапия самарадорлигини баҳолаш кўникмаларини педагог назоратида сон ва сифат жихатдан бажариш;

– тиббиёт ОТМ клиникалари ва клиник ўқув базаларида аудиториядан ташқари ташкиллаштирилган клиник навбатчиликда тасдиқланган амалий кўникмаларни навбатчи шифокор-педагог назоратида сон ва сифат жихатдан бажариш;

– тиббиёт ОТМ клиникалари ва клиник ўқув базаларида аудиториядан ташқари ташкиллаштирилган клиник навбатчиликда тасдиқланган рўйхат асосида навбатчи шифокор-педагог назоратида стандартлаштирилган пациентлар (беморлар) курациясини ўтказиш ва олиб бориш, дори билан даволаш таҳлилини ёзиш;

– беморлар курациясида даволовчи ёки навбатчи шифокор билан назорат қилишда иштирок этиш;

– аҳоли орасида санитар оқартув ишларни суҳбат ва маърузаларни ўтказиш;

– айрим назарий мавзуларни ўқув адабиётлари ёрдамида мустақил ўзлаштириш;

– берилган мавзу бўйича ахборот (реферат) тайёрлаш;

– фаннинг бўлимлари ёки мавзулари устида махсус ёки илмий адабиётлар (монографиялар, мақолалар) бўйича ишлаш ва маърузалар қилиш;

– илмий мақола, анжуманга маъруза тезисларини тайёрлаш;

– вазиятли ва клиник муаммолларга йўналтирилган вазиятли масалалар ечиш;

– кейс (реал клиник вазиятлар ва клиник вазиятли масалалар асосида case-study) ечиш;

– график органайзерлаш ишлаб чиқиш ва тўлдириш;

– кроссвордлар тузиш ва ечиш;

– презентация ва видеороликлар тайёрлаш ҳамда мустакил иш жараёнида кенг қўллаш ва ҳ.к.

4.3. Мустақил таълим ва мустақил ишларни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Клиник фармакология модули бўйича мустақил иш аудитория ва аудиториядан ташқари ўтказилади.

Талаба мустақил ишини ташкил этишда қўйидаги шакллардан фойдаланилади:

– аудитория машғулотларидан ташқари тренажер, муляж ва симуляцион залларида/марказларида тасдиқланган амалий кўникмаларни педагог назоратида сон ва сифат жиҳатдан бажариш ва амалий кўникмаларни ўзлаштириш;

– тиббиёт ОТМ клиникалари ва клиник ўқув базаларида аудиториядан ташқари ташкиллаштирилган клиник навбатчиликда тасдиқланган амалий кўникмаларни навбатчи шифокор-педагог назоратида сон ва сифат жиҳатдан бажариш;

– беморлар курациясида даволовчи ёки навбатчи шифокор билан назорат қилишда иштирок этиш;

– аҳоли орасида санитар оқартув ишларни сухбат ва маърузаларни ўтказиш;

– айрим назарий мавзуларни ўқув адабиётлари ёрдамида мустақил ўзлаштириш;

– берилган мавзу бўйича ахборот (реферат) тайёрлаш;

– модулнинг бўлимлари ёки мавзулари устида махсус ёки илмий адабиётлар (монографиялар, мақолалар) бўйича ишлаш ва маърузалар қилиш;

– вазиятли ва клиник муаммолларга йўналтирилган вазиятли масалалар ечиш;

– CASE (реал клиник вазиятлар ва клиник вазиятли масалалар асосида case-study) ечиш;

– моделлар ясаш, кроссвордлар тузиш, органайзерлар тузиш ва ҳ.к.

Курс иши (лойиҳаси) бўйича кўрсатма ва тавсиялар: Фан бўйича курс иши намунавий ўқув режасида режалаштирилмаган

Ишлаб чиқариш амалиётини ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар *(мавжуд бўлган ҳолда ёритилади) Фан бўйича ишлаб чиқариш амалиётини намунавий ўқув режасида режалаштирилмаган*.

Модул бўйича талабалар билимини назорат қилиш турлари ва баҳолаш мезонлари

Клиник фармакология модули бўйича назорат турлари ва баҳолаш мезонлари ҳақидаги маълумот модул бўйича биринчи машғулотда талабаларга эълон қилинади.

Талабаларнинг модул бўйича ўзлаштириш даражасининг Давлат таълим стандартларига мувофиқлигини таъминлаш учун қуйидаги назорат турлари ўтказилади:

- жорий назорат (ЖН);
- оралиқ назорат (ОН);
- якуний назорат (ЯН).

ЖОРИЙ НАЗОРАТ (ЖН)

Жорий назоратда талабанинг модул мавзулари бўйича билим, амалий кўникма ва компетенцияларни эгаллаш даражасини аниқлаш ва баҳолаб бориш кўзда тутилади. Клиник фармакология модули бўйича ЖН оғзаки, тарқатма материаллари билан ишлаш, тест ва вазиятли масалалар ечиш, мавзуга оид гистологик препаратларни интерпретация қилиш, уйга берилган вазифаларни текшириш ва шу каби бошқа шаклларда ўтказилиши мумкин.

Баҳолашда талабанинг билим даражаси, амалий машғулот материалларини ўзлаштириши, назарий материал муҳокамасида ва таълимнинг интерактив услубларида қатнашишнинг фаоллик даражаси, шунингдек, амалий билим ва кўникмаларни ўзлаштириш даражаси (яъни назарий, аналитик ва амалий ёндошувлар) ҳисобга олинади.

Ҳар бир машғулотда барча талабалар баҳоланиши шарт. Максимал балл 100, ўтиш бали 55 балл.

Жорий назорат учун ажратилган 6,0 кредит семестрлар бўйича қуйидагича тақсимланади:

9 семестр – 3,0 кредит;

Жорий назорат – 3,0 кредит;

Оралиқ назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)

10 семестр – 3,0 кредит;

Жорий назорат – 3,0 кредит;

Якуний назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)

Талаба семестрда белгиланган кредитларни тўплагандан кейин семестр якунида синовли вазифани топширади ва ўтиш (саралаш) балидан ўтсагина кейинги семестрга ўтади. Талаба белгиланган кредитларни тўплагандан кейин

семестр якунида якуний назорат (синов)га киритилади.

Жорий назоратда саралаш (ўтиш) баллидан кам балл тўплаган ва узрли сабабларга кўра назоратларда қатнаша олмаган талабага қайта топшириш учун, навбатдаги шу назорат туригача, сўнгги жорий назорат учун якуний назоратгача бўлган муддат берилади.

Модул бўйича талаба рейтинги қуйидагича аниқланади:

Балл	ECTS баҳо	ECTS нинг таърифи		Баҳо	Таърифи
86-100	A	«аъло» – аъло натижа, минимал ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; муаммоли саволларни аниқлаши, ўз қарашларини илмий-амалий тилда асослаб бера олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши ва уни қисқа вақт ичида илмий ва амалий масалаларни ечишда самарали қўллай олиши; ностандарт вазиятларда муаммоларни мустақил ва ижодий ҳал қила олиш қобилиятини кўрсата олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши; амалий масалаларни қисқа, асосланган ва рационал равишда ҳал этиши; модул дастурида тавсия этилган асосий ва қўшимча адабиётларни тўлиқ ва чуқур ўзлаштириши; модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаш, уларга танқидий	5	аъло

			баҳо бериш ва бошқа модуллар илмий ютуқларини қўллай олиши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда юқори маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
81-85	B	«жуда яхши» – ўртадан юқори натижа, айрим ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши; стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши; амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги; модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши;	4	яхши

			ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда жуда яхши маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
71-80	C	«яхши» – ўртача натижа, сезиларли ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши, аммо бир оз камчиликлар билан; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши; стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни эгаллаши, аммо бир оз камчиликлар билан; амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш		

			натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги; модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши; ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда яхши даражага эга бўлиши лозим;		
60-70	D	«қониқарли» – суст натижа, қўпол камчиликлар билан	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида етарли билим ҳажмига эга бўлиши; терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим хатоларга йўл қўйиши; жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши; амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил аммо ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши; компетенцияларни мустақил, аммо ҳатоликлар билан эгаллаши; модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши; педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши; ўқилаётган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши; назарий ва амалий машғулотларда	3	Қони қарли

			педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
55-59	E	«ўрта» – минимал натижага тенг	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида қониқарли билим ҳажмига эга бўлиши; терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим қўпол хатоларга йўл қўйиши; жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда ва ҳатоларга йўл қўйганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши; амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил эмас ва ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши; компетенцияларни мустақил эмас ва ҳатоликлар билан эгаллаши; модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши; педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши; ўқилаётган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши; назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
31-54	FX	«қониқарсиз» – минимал даражадаги билимларни олиш учун	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса; илмий терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий	2	Қони қарсиз

		қўшимча мустақил ўзлаштириши зарур	мантиқий хатоларга йўл қўйса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса; амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.		
0-30	F	«мутлоқ қониқарсиз» – тўлиқ қайта ўзлаштириши лозим	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса; терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий ва қўпол мантиқий хатоларга йўл қўйса ёки умуман жавоб бермаса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса ёки умуман бажармаса; амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.		

ОРАЛИҚ НАЗОРАТ (ОН)

ОНда талаба томонидан модулнинг бир неча мавзуларни ўз ичига олган бўлими ёки қисми бўйича билим ва амалий кўникмаларни ўзлаштириш даражаси баҳоланади.

Клиник фармкология модули бўйича бўйича ОН бир марта ўтказилади. ОНга ЖН бўйича тегишли кредитларни тўплаган талабалар киритилади. ОН кафедра мажлисининг қарори билан ёзма, оғзаки ёки тест (ОСКЕ) шаклларида ўтказилади. ОНда саралаш бали (55 балл) йиға олмаган талаба якуний назоратга қўйилмайди.

Оралиқ назоратни ўтказиш жараёни кафедра мудири томонидан тузилган комиссия иштирокида даврий равишда ўрганиб борилади ва уни ўтказиш тартиблари бузилган ҳолларда, оралиқ назорат натижалари бекор қилинади ва оралиқ назорат қайта ўтказилади.

ЯКУНИЙ НАЗОРАТ (ЯН)

ЖНга ажратилган кредитларни тўлиқ тўплаган талаба ЯНга киритилади. ЯНда талабанинг билим, кўникма ва малакалари модулнинг умумий мазмуни доирасида баҳоланади. ЯН модул бўйича ўқув машғулотлари тугаганидан сўнг 2-этапда олинади, 1-этап - кафедрада OSCE шаклида, 2-этап тест марказида ўтказилади. ЯНда 55 саралаш баллини йиға олмаган талаба ЯНдан ўтмаган ва модулни ўзлаштирмаган деб ҳисобланади, ЖНда тўлиқ кредитни йиғган бўлса ҳам).

Модул бўйича ЖНга берилган кредитларни тўплаган ва ОНдан ўтган талабага ЯНда иштирок этиш ҳуқуқи берилади. ЯН икки босқичда ўтказилади. Биринчи босқич кафедрада OSCE шаклида ўтказилади. Бунда талабаларнинг компетенцияларни, амалий кўникмаларни эгаллаш даражаси ва назарий билимлари текширилади. OSCEда вазиятли масалалардан иборат саволлар берилади. Иккинчи босқич тест саволларидан иборат бўлади. ЯНда саралаш балини (55 балл) йиға олмаган талаба ЯНдан ўтмаган ва модулни ўзлаштирмаган деб ҳисобланади (ЖНда кредитни тўлиқ йиғган бўлса ҳам).

Таълим муассасаси ректорининг буйруғи билан таълим сифатини назорат қилиш бўлими ва мониторинг бўлими раҳбарлигида тузилган комиссия иштирокида якуний назоратни ўтказиш жараёни даврий равишда ўрганиб борилади ва уни ўтказиш тартиблари бузилган ҳолларда, якуний назорат натижалари бекор қилинади ва якуний назорат қайта ўтказилади.

Касаллиги сабабли якуний назоратни топшира олмаган талабаларга факультет декани фармойиши асосида, ўқишни бошлаганидан сўнг икки ҳафта муддатда топширишга рухсат берилади.

Семестр якунида якуний назоратда саралаш балидан кам балл тўплаган талаба академик қарздор ҳисобланади.

Академик қарздор талабаларга семестр тугаганидан кейин қайта ўзлаштириш учун бир ой муддат берилади. Шу муддат давомида модулни ўзлаштира олмаган талаба факультет декани тавсиясига кўра белгиланган тартибда ректорнинг буйруғи билан талабалар сафидан четлаштирилади.

Талаба назорат натижаларидан норози бўлса, модул бўйича назорат тури натижалари эълон қилинган вақтдан бошлаб бир кун мобайнида факультет деканига ариза билан мурожаат этиши мумкин. Бундай ҳолда факультет деканининг тақдимномасига кўра ректор буйруғи билан 3 (уч) аъзодан кам бўлмаган таркибда апелляция комиссияси ташкил этилади.

Апелляция комиссияси талабаларнинг аризаларини кўриб чиқиб, шу куннинг ўзида хулосасини билдиради.

Баҳолашнинг ўрнатилган талаблар асосида белгиланган муддатларда ўтказилиши ҳамда расмийлаштирилиши факультет декани, кафедра мудири, ўқув бўлими ҳамда ички назорат ва мониторинг бўлими томонидан назорат қилинади.

5. Асосий ва қўшимча ўқув адабиётлар ҳамда ахборот манбалари

5.1. Асосий адабиётлар:

1. Кац П.С., Мавлянов И.Р., Махкамова Р.К. “Клиническая фармакология”, Учебник. Ташкент . 2012 г.
2. Мавлянов И.Р., Кац П.С., Махкамова Р.К. “Клиник фармакология”, дарслик. Тошкент . 2012 й.
3. Кукес В.Г. “Клиническая фармакология”. Учебник .Москва. 2015 г. (электрон).
4. Кукес В.Г., Стародубцев А.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. Москва. 2012 г. (электрон).

5.2. Қўшимча адабиётлар:

1. Mamadov Yu.M. Klinik farmakologiya. Toshkent. 2010 y.
2. Бертрам Г., Катцунг П. Базисная и клиническая фармакология в 2-х томах. Учебник. Москва. 2008 г.
3. James M.Ritter Clinical pharmacology and Therapeutics. Great Britain. 2008 y.

5.3. Интернет сайтлари:

1. www/ziyonet.uz
2. http://www.clinicpharm.ru
3. http://forum.labclinpharm.ru/
4. http://clinpharmbook.ru/
5. https://www.clinicalpharmacology.com/
6. http://www.evidence-update.ru/
7. http:// medline. ru
8. http://med.ru

“КЛИНИК ФАРМАКОЛОГИЯ” МОДУЛИДАН СИЛЛАБУС

Модулнинг тўлиқ номи	**Клиник фармакология**

Модул коди:	Кредит ҳажми: 6,0 *шундан:* *9-семестр: 3,0 кредит;* ЖН – 3,0 кредит ОН – 0 кредит (мажбурий) *10 семестр – 3,0 кредит;* ЖН – 3,0 кредит ЯН – 0 кредит (мажбурий)	Модул ўтилиш даври: 9-10 семестр	ECTS value:
Таълим йўналиши	5510100 – «Даволаш иши» 5511100 – «Профессионал таълим (5510100- Даволаш иши)»	5 босқич бакалаврлари	
Модул давомийлиги	21 кун		
Ўқув соатлари хажми:	Жами соат:	216	
	Шунингдек:		
	маъруза	12	
	амалий машғулот	60	
	клиник ўқув амалиёти	54-	
	мустақил таълим	90	
Ўқув модулининг статуси	Клиник модуллар блоки		
ОТМ номи, манзили	Тошкент тиббиёт академияси		
Кафедра номи	Клиник фармакология		
Мазкур курснинг ўқитувчилари ҳақида маълумот	Маърузачиларнинг Ф.И.Ш. Амалий машғулот ўтказувчиларнинг Ф.И.Ш.	E-mail: E-mail:	
Машғулот вақти ва жойи	Кафедра, клиника, соат 8.30 дан 13.20 гача		
Модулнинг мазмуни	Клиник фармакология модули тиббиёт олий ўқув юртлари талабаларига дори воситаларининг фармакодинамикаси, фармакокинетикаси, ножўя таъсири ва ўзаро таъсири бўйича олган билимларини беморларда энг самарали ва ҳавфсиз терапия, яъни рационал фармакотерапия ўтказиш мақсадида қўллай олиш учун зарур бўлган билимларни эгаллаб олишга имконият яратади		

Пререквизитлар	нормал ва патологик физиология, патологик анатомия, биологик кимё, фармакология
Постреквизитлар	Мазкур модул ички касалликлар, хирургик касалликлар, акушерлик ва гинекология, педиатрия, гериатрия клиник модулларни ўзлаштириш учун замин яратади
Модулнинг мақсади	Муайян патологик жараёнда дори воситаларининг клиник фармакологик хусусиятларини эътиборга олган ҳолда энг самарали ва ҳавфсиз препаратни тўғри танлаш, ҳамда ўтказилаётган даволашнинг самарадорлигини ва ҳавфсизлигини баҳоловчи мезонлар билан таъминлаш бўйича назарий ва амалий билимларни шакллантиришдан иборат
Модулнинг вазифалари	– умумий клиник фармакологиянинг асосий томойилларини; – энг кенг қўлланиладиган дори воситаларининг клиник-фармакологик хусусиятларини, дори воситалари фармакодинамикаси ва фармакокинетикасини; – муайян гурух дори воситалари билан даволаш самарадорлиги ва ҳавфсизлиги баҳолаш учун керакли текширувлар мажмуини танлаш ва олинган натижаларни таҳлил қилишни; – бир қатор ички ва ташқи омилларни хисобга олган ҳолда дори воситаларининг дозалаш тартибини белгилашни, дори воситлалари ножўя таъсирларини олдиндан била олиш, уларни аниқлаш, олдини олиш ва юзага келган ножўя таъсирларни бартараф этишни; – дори воситаларини ҳомиладорлик, эмизикли даврда, болаларда ва кекса ёшдаги беморларда қўлланилиш хусусиятларини; – дори воситалари ўзаро таъсири натижаларини хисобга олган ҳолда препаратларни рационал комбинациялашни ўргатишдан; – Соғлиқни сақлаш бирламчи бўғинида фаолият юритувчи шифокор квалификацион характеристикасига, “Даволаш иши” ихтисослиги талабларига жавоб берувчи шифокор тайёрлашдан иборат.

Модул бўйича талабалар билими, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар	**Талаба тасаввурга эга бўлиши керак:** – асосий гурух дори воситаларининг фармакологик характеристикаси; – таъсир механизми; – дозалаш тартиби; – қўлланилишига кўрсатма ва қарши кўрсатмалар; – клиник рецептура***;*** **Талаба билиши ва фойдалана олиши шарт:** – асосий гурух дори воситаларининг клиник-фармакологик характеристикасини (фармакодинамикаси, фармакокинетикаси, ножўя таъсири ва ўзаро таъсирларини); – бир қатор ички ва ташқи омилларни хисобга олган ҳолда дори воситалари қўлланилишига кўрсатмаларни аниқлаш, дозалаш тартибини белгилашни; – ўтказилаётган фармакотерапия самарадорлиги ва ҳавфсизлигини назорат қилиш усулларини; – дори воситалари юзага келиши мумкин бўлган ножўя таъсирларини аниқлашни ва уларни бартараф этиш чораларини; – ўзаро таъсирини ҳисобга олган ҳолда дори воситаларининг рационал комбинацияларини қўлашни; – ҳомиладор ва эмизикли аёллар, болалар ва чақалоқлар, кекса беморларни даволашда ҳавфсиз ва эффектив дори воситалари***;*** **Талаба кўникмаларига эга бўлиши керак:** – дори билан даволаш анамнези ва аллергологик анамнез йиғишни ва олинган натижаларни тахлил қилиш; – фармакотерапия самарадорлиги ва ҳавфсизлигини баҳолашнинг ишонарли ва қулай усулларини танлашни ва уларни амалга оширишни, олинган натижаларни таҳлил қилиш; – дори воситалари ножўя таъсирларини ўз вақтида аниқлаш ва уларни коррекция қилишни;

	– дори анафилактик шокида шошилинч ёрдам кўрсатиш; – рецепт ёзиб бериш**;** **Талаба малакаларга эга бўлиши керак:** – самарали ва ҳавфсиз фармакотерапия ўтказиш мақсадида дори воситаси танлаш алгоритмини тузишни ва дозалаш тартибини белгилаш; – патологик жараён ва қўлланилаётган дори воситаларининг клиник-фармакологик хусусиятларини хисобга олган ҳолда, далилларга асосланган тиббиёт асосида ўтказилаётган фармакотерапияни эксперт баҳолаш; – умумий амалиёт шифокори квалификацион характеристикасининг I-II-категорияси бўйича беморларни рационал даволаш асосларини ўзлаштириш**.**
Таълим бериш усуллари	Маъруза, амалий, клиник ўқув машғулотлари
Таъминот	Таълимнинг техник воситалари: компьютер, телевизор, мультимедиа проекторлари, Moodle платформаси; Ўқув-услубий материаллар: маъруза матни, маъруза презентациялари, тарқатма материаллар, дарслик, ўқув қўлланма, амалий ва лаборатория машғулотлари учун услубий қўлланмалар, видеофильмлар, ўргатувчи компьютер дастурлари, видеомаъруза, аудиомаърузалар

Ўқитиш натижалари:

Модул якунлаганда талаба билади:

1. Асосий гурух дори воситаларининг клиник-фармакологик характеристикасини (фармакодинамикаси, фармакокинетикаси, ножўя таъсири ва ўзаро таъсирларини);
2. Бир қатор ички ва ташқи омилларни хисобга олган ҳолда дори воситалари қўлланилишига кўрсатмаларни аниқлаш, дозалаш тартибини белгилашни; ўтказилаётган фармакотерапия самарадорлиги ва ҳавфсизлигини назорат қилиш усулларини;
3. Дори воситалари юзага келиши мумкин бўлган ножўя таъсирларини

аниқлашни ва уларни бартараф этиш чораларини;

4. Ўзаро таъсирини ҳисобга олган ҳолда дори воситаларининг рационал комбинацияларини қўлашни;
5. Ҳомиладор ва эмизикли аёллар, болалар ва чақалоқлар, кекса беморларни даволашда ҳавфсиз ва эффектив дори воситаларини.

Модул якунлаганда талаба бажара олади:

1. Дори билан даволаш анамнези ва аллергологик анамнез йиғишни ва олинган натижаларни тахлил қилиш;
2. Фармакотерапия самарадорлиги ва ҳавфсизлигини баҳолашнинг ишонарли ва қулай усулларини танлашни ва уларни амалга оширишни, олинган натижаларни таҳлил қилиш;
3. Дори воситалари ножўя таъсирларини ўз вақтида аниқлаш ва уларни коррекция қилишни;
4. Дори анафилактик шокида шошилинч ёрдам кўрсатиш;
5. Рецепт ёзиб бериш**.**